

РОЗДІЛ 7. ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

ГОРИЗОНТАЛЬНЕ ВИРІВНЮВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ПРИЧОРНОМОРСЬКОГО РЕГІОНУ: ЕМПІРИЧНА ОЦІНКА

HORIZONTAL EQUALIZATION OF LOCAL BUDGETS BLACK SEA REGION: AN EMPIRICAL EVALUATION

У статті розкрито особливості забезпечення системи вирівнювання місцевих бюджетів у контексті реалізації політики децентралізації та посилення територіальних асиметрій фінансового забезпечення в Україні. Стаття присвячена емпіричній оцінці горизонтального вирівнювання місцевих бюджетів Причорноморського регіону. Проаналізовано загальний стан формування бюджетних ресурсів Причорноморського регіону за даними зведених обласних бюджетів; проведено оцінку горизонтального вирівнювання за видами місцевих бюджетів. На основі емпіричної оцінки горизонтального вирівнювання місцевих бюджетів Причорноморського регіону виявлено його диференціацію на основі диференціацію фінансового потенціалу за податком на доходи фізичних осіб та податком на прибуток підприємств. Високий рівень фінансового потенціалу виявлено у Одеській області, середній – Миколаївській області, низький – Херсонській області, що підтверджується значеннями та динамікою доходів зведених бюджетів областей, частки офіційних трансфертів у доходах зведених бюджетів областей, індексу податкоспроможності за надходженнями податку на прибуток підприємств обласних бюджетів, індекс податкоспроможності за надходженнями податку на доходи фізичних осіб різних видів бюджетів.

Ключові слова: горизонтальне вирівнювання, дотація, доходи бюджету, місцеві бюджети, Причорноморський регіон.

В статті раскрыто особенности обеспечения системы выравнивания местных бюджетов в контексте реализации политики децентрализации и усиления территориальных асимметрий финансового обеспечения в Украине. Целью статьи является эмпирическая оценка горизонтального выравнивания местных бюджетов Причерноморского региона. Проанализировано общее состояние формирования бюджетных ресурсов Причерноморского региона по данным сводных областных бюджетов; проведена оценка горизонтального выравнивания по видам местных бюджетов. На основе эмпирической оценки горизонтального выравнивания местных бюджетов Причерноморского региона выявлено его дифференциацию на основе дифференциации фискального потенциала по налогу на доходы физических лиц и налогом на прибыль предприятий. Высокий уровень фискального потенциала обнаружено в Одесской области, средний – Николаевской, низкий – Херсонской, что подтверждается значениями и динамикой доходов сводных бюджетов областей, доли официальных трансфертов в доходах сводных бюджетов областей, индекса налоговоспособности по поступлениям налога на прибыль предприятий областных бюджетов, индекс налоговоспособности по поступлениям налога на доходы физических лиц различных видов бюджетов.

Ключевые слова: горизонтальное выравнивание, дотация, доходы бюджета, местные бюджеты, Причерноморский регион.

УДК 336.153.2

Бойко С.В.

к.е.н., доцент кафедри фінансів
Національний університет харчових
технологій

Гошовська В.В.

к.е.н., доцент кафедри фінансів,
обліку і аудиту
Національний транспортний
університет

In the article, there is analyzed the essence of horizontal equalization of local budgets in the context of the implementation of the policy of decentralization and strengthening the territorial asymmetries of financial support in Ukraine. The article is devoted to the empirical evaluation of the horizontal equalization of the local budgets of Black Sea region. The study of horizontal equalization of the local budgets of Black Sea region implemented in the following sequence: 1) evaluation of the general state of formation of budget resources of Black Sea region according to the consolidated regional budgets; 2) evaluation of horizontal equalization by type of local budgets. The econometric model of the dependence of the horizontal equalization of regional budgets and two variables (the index of taxpayability of income tax and the index of taxpayability of personal income tax) are built. The change in index of taxpayability of personal income tax by 1% was the result to an increase in the horizontal equalization by UAH 1.21 million, the index of taxpayability of income tax by 1% was the result to an increase in the horizontal equalization by UAH 0.43 million. The generalized indicator of horizontal equalization at different levels of budgets is determined. It were negative values for horizontal equalization of regional budgets, positive value were for horizontal equalization of budgets of cities, negative values were for horizontal equalization of budgets of districts. Differentiation of horizontal equalization of the local budgets of Black Sea region on the basis of differentiation of fiscal potential of personal income tax and corporate income tax is discovered. High level of fiscal potential in Odesa region, middle level – Mykolayiv region, low level – Kherson region is discovered. This is confirmed by the values and dynamics of the revenues of the consolidated budgets of the regions, the share of official transfers in the revenues of the consolidated budgets of the regions, the index of taxpayability of income tax of regional budgets, the index of taxpayability of personal income tax of different types of budgets.

Key words: horizontal equalization, subsidy, budget revenues, local budgets, Black Sea region.

Постановка проблеми. Соціально-економічний розвиток регіону залежить від бюджетної компоненти, яка об'єднує сукупність видатків місцевих бюджетів різних рівнів, що спрямовуються на задоволення регіональних потреб у суспільних (публічних) благах. Сучасний стан бюджетних відносин характеризується значною часткою централізованих коштів у Державному бюджеті України та, відповідно, дефіцитом коштів у місцевих

бюджетах, що вимагає застосування горизонтального вирівнювання.

Особливої актуальності набуває дослідження сучасного стану горизонтального вирівнювання місцевих бюджетів у контексті реалізації політики децентралізації та посилення територіальних асиметрій фінансового забезпечення в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання вирівнювання місцевих бюджетів при-

свячені праці провідних українських вчених-фінансистів: А.Є. Буряченко [1], І.С. Волохова [2], Г.В. Возняк [3], Л.А. Костирко [4], М.І. Кульчицький [5], В.М. Опарін [6] та інші. Проблеми функціонування бюджетних відносин у Причорноморському регіону досліджено у працях С.В. Бойко [7], Л.С. Кравчук [8], Л.М. Нікітенко, О.М. Петровської [9], Т.А. Конєвої та Є.О. Шпаковської [10]. Незважаючи на пошук публікаційної активності щодо проблем бюджетного фінансування розвитку Причорноморського регіону, горизонтальне вирівнювання місцевих бюджетів вимагає детального дослідження.

Формулювання цілей статті. Метою статті є емпірична оцінка горизонтального вирівнювання місцевих бюджетів Причорноморського регіону.

Виклад основного матеріалу дослідження. Реформування місцевого самоврядування та реалізація децентралізації передбачало передання повноважень та фінансових ресурсів органам місцевого самоврядування. У ході децентралізації радикальних змін зазнали міжбюджетні трансферти, у тому числі за горизонтальним вирівнюванням. Основними напрямками реформування горизонтального вирівнювання стали: по-перше, ліквідація дотації вирівнювання як інструменту горизонтального вирівнювання; по-друге, запровадження базової та реверсної дотацій для обласних бюджетів та бюджетів міст обласного значення, бюджетів об'єднаних територіальних громад, районних бюджетів; по-третє, підставою для застосування горизонтального вирівнювання визначено індекс податкоспроможності відповідного бюджету. Відповідно до Бюджетного кодексу України, «якщо значення індексу податкоспроможності: в межах 0,9-1,1 – вирівнювання не здійснюється; менше 0,9 – надається базова дотація відповідному обласному бюджету в обсязі 80 % суми, необхідної для досягнення значення такого

індексу забезпеченості відповідного бюджету 0,9; більше 1,1 – передається реверсна дотація з відповідного обласного бюджету в обсязі 50 % суми, що перевищує значення такого індексу 1,1» [11].

Дослідження горизонтального вирівнювання місцевих бюджетів Причорноморського регіону проведемо у наступній послідовності: 1) оцінка загального стану формування бюджетних ресурсів Причорноморського регіону за даними зведених обласних бюджетів; 2) оцінка горизонтального вирівнювання за видами місцевих бюджетів.

Доходи зведених бюджетів Миколаївської, Одеської та Херсонської областей визначені як сукупність доходів обласного бюджету, зведених бюджетів районів і бюджетів міст обласного значення цієї області наведені у таблиця 1.

Оцінюючи динаміку доходів зведених бюджетів Причорноморського регіону варто зауважити про спільну тенденцію до їх збільшення, що становило 71,6 %. Регіональні асиметрії збільшення доходів зведених бюджетів областей були незначними, проте маємо підстави провести ранжування за темпом приросту: низький рівень (Миколаївська область, 65,2 %), середній рівень (Херсонська область, 66,3 %), високий рівень (Одеська область, 77,0 %). Оскільки динаміка доходів місцевих бюджетів у абсолютних показниках та показниках динаміки не дає чіткого уявлення про стан фінансової самостійності бюджетів та можливості фінансування видатки, проаналізуємо частку офіційних трансфертів у бюджетних доходах. Для Одеської області характерний найнижчий рівень частки офіційних в трансфертах, що коливався від 58,0 % у 2015 р. до 45,2 % у 2017 р. та був меншим від середнього значення по Україні. Відповідно, зведені бюджети Миколаївської та Херсонської областей мали частку офіційних трансфертів у доходах, що перевищувала середнє значення по Україні.

Таблиця 1

Доходи зведених бюджетів Причорноморського регіону [12]

	2015	2016	2017
<i>Доходи Зведеного бюджету області, тис грн</i>			
Миколаївська	8 082 669,40	9 932 410,10	13 348 163,90
Одеська	16 507 605,00	20 780 003,50	29 215 574,50
Херсонська	7 018 684,70	8 563 967,30	11 672 050,00
<i>Офіційні трансферти від органів державного управління, тис грн</i>			
Миколаївська	5 139 697,30	5 593 461,10	7 536 049,10
Одеська	9 567 132,70	10 016 702,20	13 216 901,10
Херсонська	4 745 590,70	5 264 163,10	7 169 989,40
<i>Частка офіційних трансфертів у доходах, %</i>			
Миколаївська	63,6	56,3	56,5
Одеська	58,0	48,2	45,2
Херсонська	67,6	61,5	61,4
<i>Середнє значення по Україні</i>	59,1	53,4	54,3

Таким чином, порівнюючи показники доходів зведених бюджетів Причорноморського регіону (абсолютний розмір доходів, темп приросту доходів, частка офіційних трансфертів у доходах) можна визначити зведений бюджет Одеської області як бюджет високого фіскального потенціалу, що підтверджується найвищим розміром доходів, найвищим темпом приросту та найменшою часткою офіційних трансфертів. Зведений бюджет Миколаївської області слід класифікувати як бюджет середнього фіскального потенціалу, що підтверджується середнім розміром доходів та часткою офіційних трансфертів, проте найнижчим темпом приросту доходів; зведений бюджет Миколаївської області слід класифікувати як бюджет низького фіскального потенціалу.

Оскільки залежність Миколаївської та Херсонської областей від міжбюджетних трансфертів вища від середніх значень по Україні, детального дослідження вимагають механізми вирівнювання фінансового забезпечення регіонів. За даними Міністерства фінансів України, отриманих за запитом № 05120-16/28-476/608 від 20.09.2018 р. та Законом України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» від 07.12.2017 № 2246-VIII [13], проведено розподіл місцевих бюджетів Причорноморського регіону за індексом податкоспроможності (рис. 1), який закладено в основу горизонтального вирівнювання.

До першої групи місцевих бюджетів, де зосереджено їх найбільша кількість, належать місцеві бюджети, індекс податкоспроможності яких менше 0,9. Для першої групи характерне збільшення одночасно абсолютних та відносних показників, що стало наслідком збільшення частки бюджетів першої групи з 74 % у 2015 р. до 78 % у 2018 р. До другої групи належать місцеві бюджети,

індекс податкоспроможності яких коливався від 0,9 до 1,1, вирівнювання яких не передбачено чинним законодавством. Незмінними складовими другої групи були м. Білгород-Дністровський та м. Подільськ (до 2016 р. – Котовськ). До третьої групи належать місцеві бюджети, індекс податкоспроможності яких перевищував 1,1 та місцеві бюджети перераховували до Державного бюджету України реверсну дотацію. Місцеві бюджети третьої групи характеризуються вищим від середнього економічним та податковим потенціалом. Незмінними складовими третьої групи були м. Миколаїв, м. Южноукраїнськ, м. Одеса, м. Чорноморськ, м. Южне.

Таким чином можна стверджувати, що близько три четверти місцевих бюджетів Причорноморського регіону мають рівень податкоспроможності нижчий від середнього по державі, що свідчить про недостатність власних податкових надходжень до відповідних бюджетів. Для потреб комплексної емпіричної оцінки проведемо детально оцінку горизонтального вирівнювання місцевих бюджетів різних рівнів (обласні бюджети – таблиця 2, бюджети міст – таблиця 3, районні бюджети – рис. 4).

Продовжуючи застосування технології ранжування обласних бюджетів Причорноморського регіону можна стверджувати про високий фіскальний потенціал Одеської області, що реалізується динамічним зростанням податкових надходжень та зміна базової дотації у 2015-2016 рр. на відсутність вирівнювання у 2017 р. та реверсну дотацію у 2018 р. Позитивною слід вважати динаміку Миколаївської області, оскільки розміри базової дотації у 2016-2017 рр. зменшилися на 26,0% та 75,2%, відповідно. Низький рівень фіскального потенціалу за надходженнями податку на доходи

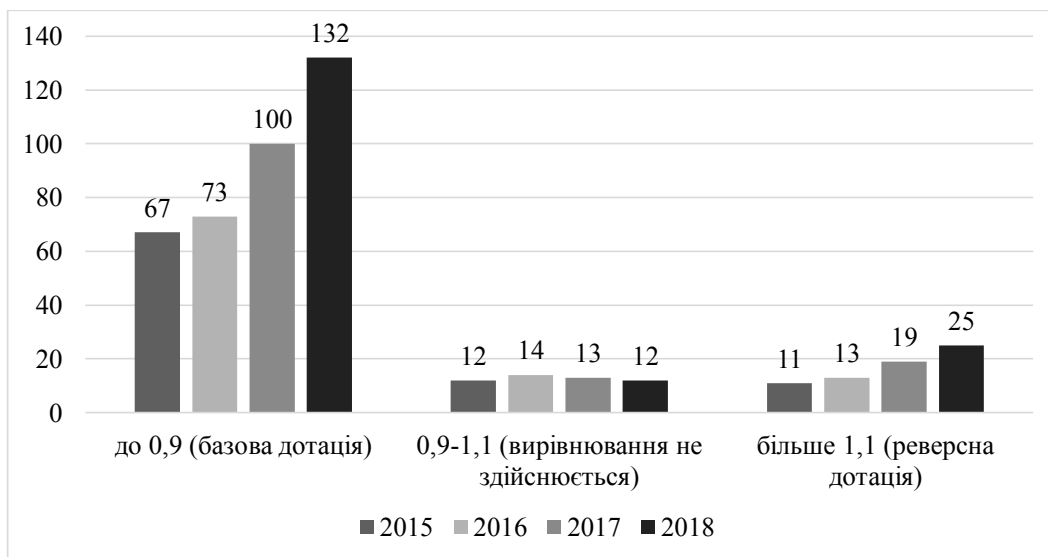

Рис. 1. Розподіл місцевих бюджетів Причорноморського регіону за індексом податкоспроможності

Таблиця 2

Горизонтальне вирівнювання обласних бюджетів Причорноморського регіону

	2015	2016	2017	2018
<i>Індекс податкоспроможності за надходженнями податку на доходи фізичних осіб</i>				
Миколаївська	0,96	1,04	1,04	1,08
Одеська	1,00	1,06	1,06	1,07
Херсонська	0,69	0,74	0,73	0,76
<i>Індекс податкоспроможності за надходженнями податку на прибуток підприємств</i>				
Миколаївська	0,39	0,24	0,43	0,81
Одеська	0,82	0,78	1,01	1,29
Херсонська	0,22	0,21	0,22	0,32
<i>Міжбюджетні трансферти (базова та реверсна дотації), млн грн</i>				
Миколаївська	-33,12	-34,82	-25,78	-6,39
Одеська	-10,23	-13,01	0,00	17,37
Херсонська	-76,98	-61,24	-70,73	-79,81
Всього	-120,34	-109,08	-96,51	-68,83

Примітка: від'ємне значення – базова дотація, додатне значення – реверсна дотація

Джерело: побудовано за даними Міністерства фінансів України

Таблиця 3

Горизонтальне вирівнювання бюджетів міст Причорноморського регіону

Місто	2015		2016		2017		2018	
	<i>I_{пдфо}</i>	Дотація, тис грн	<i>I_{пдфо}</i>	Дотація, тис грн	<i>I_{пдфо}</i>	Дотація, тис грн	<i>I_{пдфо}</i>	Дотація, тис грн
Миколаїв	1,19	18418,40	1,29	37806,60	1,32	53836,80	1,38	100711,1
Вознесенськ	0,82	-1951,60	0,83	-1539,50	0,77	-3684,50	0,83	-2706
Очаків	1,01	0,00	1,26	960,20	1,19	679,40	1,20	1060,7
Первомайськ	0,50	-17030,50	0,51	-8212,10	0,52	-9451,90	0,69	-16571,2
Южноукраїнськ	2,79	27480,60	2,90	29406,90	2,62	30794,90	2,59	43894,3
Одеса	1,37	108499,50	1,42	132213,70	1,41	156633,50	1,41	232300,3
Білгород-Дністровський	0,99	0,00	1,05	0,00	0,94	0,00	0,94	0
Ізмаїл	0,95	0,00	1,03	0,00	1,11	221,50	1,17	3453,8
Чорноморськ	1,87	22501,90	1,88	22764,20	1,98	32057,70	1,96	46284
Подільськ	1,03	0,00	1,07	0,00	0,96	0,00	0,93	0
Теплодар	0,40	-3280,10	0,35	-3645,90	0,32	-4799,60	0,33	-6873,9
Южне	3,31	28224,30	3,37	29395,50	3,75	42743,20	3,48	56721,4
Херсон	0,99	0,00	1,06	0,00	1,07	0,00	1,12	4157,9
Каховка	0,89	-206,20	0,94	0,00	0,95	0,00	1,03	0
Нова Каховка	0,86	-1810,00	0,88	-1026,30	0,79	-5846,30	0,78	-9405,7
Гола Пристань	0,86	-371,70	0,92	0,00	0,92	0,00	0,97	0
Всього базової дотації	–	-24650,10	–	-14423,80	–	-23782,30	–	-35556,80
Всього реверсної дотації	–	205124,70	–	252547,10	–	316967,00	–	488583,5
Сальдо горизонтального вирівнювання	–	180474,60	–	238123,30	–	293184,70	–	453026,70

Примітка: від'ємне значення – базова дотація, додатне значення – реверсна дотація

Джерело: побудовано за даними Міністерства фінансів України

фізичних осіб та податку на прибуток підприємств визначено у Херсонській області.

У таблиці 2 визначено обсяги горизонтального вирівнювання обласних бюджетів та значення індексів платоспроможності за двома прямими податками за умови, що лише обласні бюджети вирівнюються

за індекс податкоспроможності за надходженнями податку на прибуток підприємств (*I_{ппрпб}*).

Побудована економетрична модель залежності обсягів горизонтального вирівнювання обласних бюджетів (*ГВ_{обл}*) та двох змінних (індекс податкоспроможності за надходженнями податку на

доходи фізичних осіб ($I_{\text{ПДФО}}$) та індекс податкоспроможності за надходженнями податку на прибуток підприємств ($I_{\text{ППРиб}}$):

$$ГВ_{\text{обл}} = \beta_0 + \beta_1 \times I_{\text{ПДФО}} + \beta_2 \times I_{\text{ППРиб}} \quad (1)$$

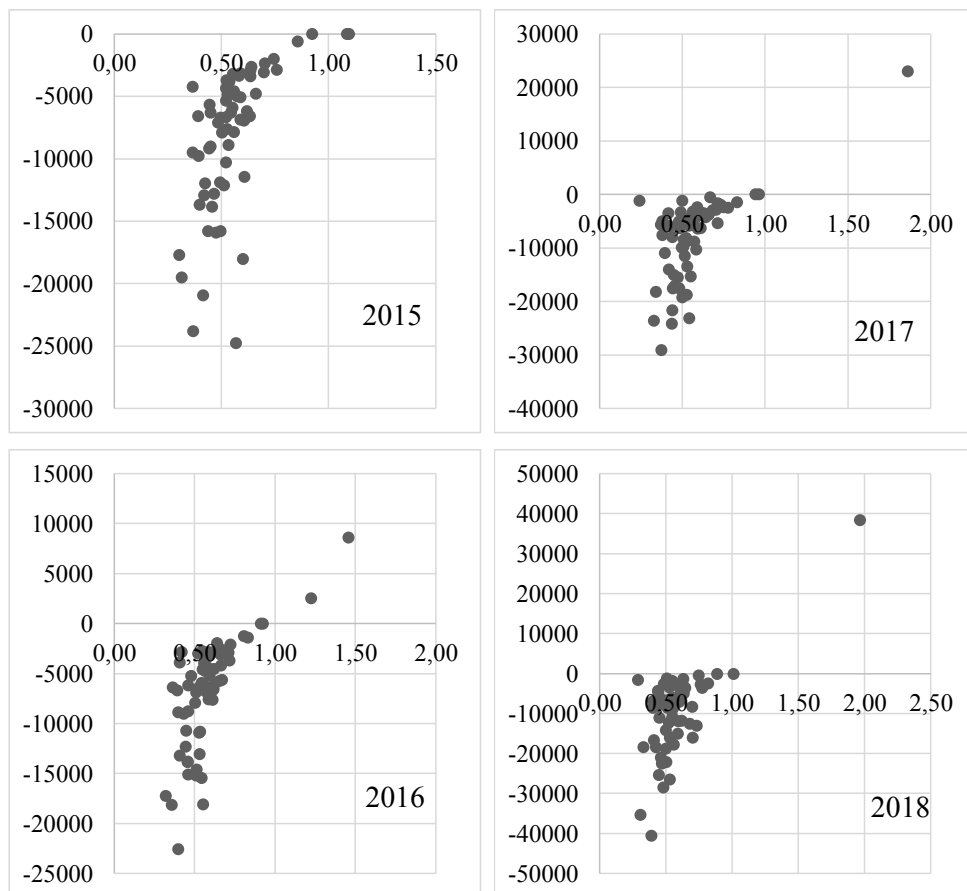
де β_0 – вільний член моделі; β_i – коефіцієнти моделі, що визначаються з урахуванням регресії показників.

$$ГВ_{\text{обл}} = -169,93 + 120,70 \times I_{\text{ПДФО}} + 42,88 \times I_{\text{ППРиб}} \quad (2)$$

У обчисленнях за формулою (2) коефіцієнт множинної регресії $R=0,98$; коефіцієнт детермінації $R^2=0,96$ стандартна помилка 6,75. Коефіцієнт множинної регресії вказує на щільний зв'язок між результативним показником та факторами. З огляду на високі значення коефіцієнтів множинної регресії та детермінації, дана залежність є достатньо закономірною. За формулою (2) можна стверджувати, що зміна індексу податкоспроможності за надходженнями податку на доходи фізичних осіб на 1% призводить до збільшення горизонтального вимірювання на 1,21 млн грн, індексу податкоспроможності за надходженнями податку на прибуток підприємств – 0,43 млн грн.

Узагальнюючим показником горизонтального вирівнювання є загальний розмір міжбюджетних трансфертів, що набував умовно від'ємних значень для горизонтального вирівнювання обласних бюджетів Причорноморського регіону. Розмір базових дотацій обласних бюджетів коливався від 120,34 млн грн до 68,83 млн грн, що стало наслідком стійкого щорічного зменшення розміру міжбюджетних трансфертів. Горизонтальне вирівнювання бюджетів міст Причорноморського регіону (таблиця 3) узагальнюючим показником має умовно позитивне значення з коливанням від 205,12 млн грн до 488,58 млн грн, що суперечить тенденціям горизонтального вирівнювання обласних бюджетів.

З табличних даних видно, що бюджети міст Причорноморського регіону мають достатній фіскальний потенціал та для покриття базової дотації достатньо близько 7% перерахованих до Державного бюджету України обсягів реверсної дотації. До міст, які мають сформували вищі від середніх в державі надходження податку на доходи фізичних осіб належали Миколаїв, Очаків, Южно-

Примітка: вісь x – значення індексу податкоспроможності за надходженнями податку на доходи фізичних осіб, вісь y – обсяг горизонтального вирівнювання районних бюджетів, тис грн

Рис. 2. Розподіл районних бюджетів Причорноморського регіону у системі горизонтального вирівнювання

українськ, Одеса, Ізмаїл, Чорноморськ та Южне. Горизонтальне вирівнювання не здійснювалося для міст Білгород-Дністровський, Подільськ, Херсон, Каховка та Гола Пристань, оскільки значення індексу податкоспроможності за надходженнями податку на доходи фізичних осіб перебувало в межах 0,9-1,1. Вознесенськ, Первомайськ, Теплодар, Нова Каховка – міста-реципієнти Причорноморського регіону, яким не вдалося забезпечити достатній рівень надходжень податку на доходи фізичних осіб. Побудовано економетрична модель залежності обсягів горизонтального вирівнювання бюджетів міст ($ГВ_{міста}$) та індексу податкоспроможності за надходженнями податку на доходи фізичних осіб ($I_{ГДФО}$) свідчить про відсутність зв'язку між вказаними показниками, оскільки коефіцієнт множинної регресії $R=0,36$; коефіцієнт детермінації $R^2=0,13$ стандартна помилка 0,74.

Горизонтальне вирівнювання районних бюджетів Причорноморського регіону здійснювалося за 63 відповідними бюджетами з переданням базової дотації у 2015 р. у розмірі 512,8 млн грн, 2016 р. – 448,9 млн грн, 2017 р. – 532,5 млн грн, 2018 р. – 644,2 млн грн проти реверсної дотації у 2016 р. у розмірі 11,2 млн грн, 2017 р. – 23,0 млн грн, 2018 р. – 38,4 млн грн, що суперечить тенденціям горизонтального вирівнювання обласних бюджетів та бюджетів міст Причорноморського регіону.

Розподіл районних бюджетів Причорноморського регіону за рівнем горизонтального вирівнювання та значеннями індексу податкоспроможності за надходженнями податку на доходи фізичних осіб наведено на рис. 1, дає змогу зробити висновок про незначний фіскальний потенціал районних бюджетів за винятком Вітовського (до 2016 р. – Жовтневого) та Лиманського районів.

До районних бюджетів Причорноморського регіону, індекс податкоспроможності за надходжен-

нями податку на доходи фізичних осіб менший від 0,5 та фіскальний потенціал менший на половину від загальнодержавного належали Арцизький, Балтський, Бериславський, Болградський, Великомихайлівський, Верхньорогачицький, Вознесенський, Голопристанський, Доманівський, Захарівський, Іванівський, Ізмаїльський, Кілійський, Кодимський, Нововоронцовський, Олешківський, Подільський, Роздільнянський, Савранський, Скадовський, Тарутинський, Татарбунарський, Ширяївський райони.

Побудовано економетрична модель залежності обсягів горизонтального вирівнювання районних бюджетів ($ГВ_{райони}$) та індексу податкоспроможності за надходженнями податку на доходи фізичних осіб ($I_{ГДФО}$) свідчить про відсутність зв'язку між вказаними показниками, оскільки коефіцієнт множинної регресії $R=0,05$; коефіцієнт детермінації $R^2=0,003$ стандартна помилка 111,68.

Узагальнююча таблиця горизонтального вирівнювання місцевих бюджетів Причорноморського регіону наведена у таблиці 4.

Висновки з проведеного дослідження. На основі емпіричної оцінки горизонтального вирівнювання місцевих бюджетів Причорноморського регіону виявлено його диференціацію на основі диференціацію фіскального потенціалу за податком на доходи фізичних осіб та податком на прибуток підприємств. Високий рівень фіскального потенціалу виявлено у Одеській області, середній – Миколаївській області, низький – Херсонській області, що підтверджується значеннями та динамікою доходів зведених бюджетів областей, частки офіційних трансфертів у доходах зведених бюджетів областей, індексу податкоспроможності за надходженнями податку на прибуток підприємств обласних бюджетів, індекс податкоспроможності за надходженнями податку на доходи фізичних осіб різних видів бюджетів.

Таблиця 4

Узагальнююча таблиця горизонтального вирівнювання місцевих бюджетів Причорноморського регіону

Ознака	Миколаївська область	Одеська область	Херсонська область
Доходи зведеного бюджету області	Середній рівень	Високий рівень	Низький рівень
Частка офіційних трансфертів у доходах зведених бюджетів областей	Середній рівень	Низький рівень	Високий рівень
Індекс податкоспроможності за надходженнями податку на доходи фізичних осіб обласних бюджетів	Середній рівень	Високий рівень	Низький рівень
Індекс податкоспроможності за надходженнями податку на прибуток підприємств обласних бюджетів	Середній рівень	Високий рівень	Низький рівень
Індекс податкоспроможності за надходженнями податку на доходи фізичних осіб бюджетів міст (середнє значення)	Середній рівень	Високий рівень	Низький рівень
Індекс податкоспроможності за надходженнями податку на доходи фізичних осіб районних бюджетів (середнє значення)	Високий рівень	Середній рівень	Низький рівень

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Буряченко А.Є. Фінансовий потенціал регіонального розвитку : монографія. Київ : КНЕУ, 2013. 342 с.
2. Волохова І.С. Місцеві фінанси України в умовах децентралізації : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.08. Одеса, 2015. 37 с.
3. Возняк Г.В. Бюджетне вирівнювання в системі фінансового забезпечення розвитку регіонів України: сучасний стан і вектор розвитку. *Проблеми економіки*. 2016. № 3. С. 24-30.
4. Костирко Л.А., Велентейчик Н.Ю. Механізм регулювання міжбюджетних відносин в Україні: пріоритети, інструменти, перспективи : монографія. Сєверодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2016. 279 с.
5. Кульчицький М.І., Заброцька О.В. Фінансове територіальне вирівнювання в системі міжбюджетних відносин : монографія. Львів : Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, 2015. 335 с.
6. Опарін В.М. Домінанти та пріоритети фінансового вирівнювання в Україні. *Фінанси України*. 2015. № 6. С. 29–43.
7. Бойко С.В. Бюджетна компонента забезпечення регіонального розвитку (на прикладі Причорноморського регіону). *Причорноморські економічні студії*. 2016. Вип. 7. С. 208–216.
8. Кравчук Л.С., Нікітенко Л.М. Вплив бюджетної децентралізації на соціально-економічний розвиток Причорноморського регіону. *Причорноморські економічні студії*. 2017. Вип. 13(2). С. 176–180.
9. Петровська О. М., Лисяна О.В. Стратегія подолання бідності в процесі децентралізації державного бюджету на прикладі Одеського регіону. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Економіка і менеджмент. 2018. Вип. 30. С. 86–90.
10. Конєва Т.А., Шпаковська Є.О. Вдосконалення формування дохідної частини місцевого бюджету на прикладі м. Миколаєва. *Вісник Одеського національного університету*. Серія : Економіка. 2017. Т. 22, Вип. 2. С. 125–129.
11. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення: 20.01.2019).
12. Статистичний щорічник «Бюджет України 2017» / Міністерство фінансів України. / Міністерство фінансів України. URL: <https://www.minfin.gov.ua/news/view/derzhavnyi-biudzheth-ukrainy--?category=bjudzhet&subcategory=bjudzhet-potochnogo-roku>
13. Про Державний бюджет України на 2018 рік: Закон України від 07.12.2017 № 2246-VIII. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2246-19> (дата звернення: 20.01.2019).